
RETNINGSLINJER FOR BIOINGENIØRERS SAMHANDLING MED LEVERANDØRER AV PRODUKTER OG TJENESTER

Målsetning

Retningslinjene skal sikre at all samhandling mellom bioingeniører og leverandører av produkter og tjenester utføres faglig og etisk forsvarlig. Alt samarbeid skal foregå på en slik måte at verken pasienten eller samfunnet kan trekke bioingeniørers uavhengighet, integritet eller vurderinger i tvil. Samarbeidet skal være preget av ryddighet og åpenhet.

Gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer

Det er flere lover, forskrifter og retningslinjer som regulerer kontakten mellom bioingeniører og leverandører av produkter og tjenester, blant annet:

- Lov om helsepersonell § 9¹
- Forskrift om begrensninger i helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse i tjenesten²
- Straffeloven § 276 a-c³
- Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter⁴
- Yrkesetiske retningslinjer for bioingeniører⁵
- NITOs etiske retningslinjer⁶

De regionale helseforetakene har fastsatt retningslinjer som gjelder for deres ansattes samhandling med industrien.

Retningslinjene for bioingeniørers samhandling med leverandører av produkter og tjenester gjelder for alle bioingeniører som er medlem av NITO BFI, og er utfyllende i forhold til andre gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

1. Kurs og konferanser

Retningslinjene gjelder for bioingeniørers deltakelse på faglige arrangement. I tillegg gis det regler for BFIs egne faglige arrangement. Bioingeniører som arrangerer faglige aktiviteter bør følge retningslinjene for BFIs egne arrangement.

Bioingeniører oppfordres generelt til å delta aktivt på faglige arrangement av ulik art for å holde seg faglig oppdatert og sikre en kontinuerlig kompetanseutvikling og fagutvikling.

BFIs egne arrangementer

Faglig program

Bruk av representanter fra leverandører av produkter og tjenester som foredragsholdere skal være faglig begrunnet. Foredragsholdere skal ikke reklamere for egne produkter i de faglige foredragene. Produktpresentasjoner skal ikke legges inn som en del av det faglige programmet på BFIs arrangementer.

Produktutstilling

Det kan inviteres til produktutstilling på BFIs faglige arrangementer, men det er ikke obligatorisk for deltakerne å besøke utstillingen. Invitasjonene til utstilling skal foregå på like vilkår for alle leverandører. Utstillere skal betale utstillingsavgift og eventuelle faktiske kostnader som overnatting, bevertning og deltakeravgift. Pris og øvrige betingelser reguleres gjennom avtale med Norske Laboratorieleverandørers Forening (NLF) og andre aktuelle avtalepartnere.

Eventuelle reklameprodukter eller annet som deles ut i forbindelse med utstillingen skal være av ubetydelig verdi.

Andre faglige arrangementer

Bioingeniører må forholde seg til arbeidsgivers etiske retningslinjer og eventuelle samarbeidsavtaler mellom arbeidsgiver og leverandører av produkter og tjenester.

Når leverandører av produkter og tjenester inviterer til faglige arrangement innenlands og utenlands, skal det være samsvar mellom dekning av kostnader og omfanget av det faglige innhold.

Generelt bør bioingeniører innhente arbeidsgivers samtykke ved deltakelse på arrangementer i regi av leverandører av produkter og tjenester.

2. Gaver, ytelse og honorar

Bioingeniører må verken på egne eller andres vegne motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som kan påvirke eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelse eller vedtak på en utilbørlig måte. Dette gjelder likevel ikke gaver av ubetydelig verdi, så som reklamemateriell, blomster og lignende, så fremt det ikke rammes av foregående setning. Ved vurderingen legges til grunn Forskrift om begrensninger i helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse i tjenesten².

Gaver omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler; for eksempel i form av personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester.

Hver enkelt bioingeniør må sørge for at mottak av gave og at mottak av honorar for foredrag, konsulentvirksomhet eller lignende er godkjent av arbeidsgiver i hvert enkelt tilfelle. Bioingeniører er imidlertid selv ansvarlig for at mottak av honorar og gaver er lovlig i forhold til gjeldende lover og forskrifter.

3. Forskning og utvikling

Bioingeniører skal etter yrkesetiske retningslinjer punkt 5.1 forsikre seg om at forskningsarbeidet vedkommende deltar i, er godkjent⁵.

Hvert helseforetak har etablert et forskningsutvalg som skal vurdere forelagte søknader om forskning. Helseforetakene krever at samarbeidsprosjekter om forskningsarbeid skal forhåndsgodkjennes av helseforetaket. Det skal foreligge skriftlige avtaler for slikt samarbeid, og all ekstern finansiering av forskningsoppdrag skal kanaliseres til foretaket og ikke direkte til den enkelte prosjektleder/forsker.

Med hjemmel i lov om behandling av etikk og redelighet i forskning er det etablert regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk⁷. Forskningsprosjekter i Norge som innebærer forsøk på mennesker legges fram for komiteen til godkjenning. Forskningsprosjekter i utlandet skal legges fram for komiteen til godkjenning dersom forskningen drives av forsker ansatt av norsk arbeidsgiver eller dersom en vesentlig del av midlene kommer fra Norge.

De formelle kontakter mellom oppdragsgiver og foretak i spørsmål om økonomi, kontrakter og andre avtalemessige forhold må håndteres slik at det ikke kan oppstå tvil om at samarbeidet foregår på en korrekt og etisk forsvarlig måte.

Bioingeniører er selv ansvarlig for å undersøke at forskningsprosjekter de deltar i er godkjent og følger gjeldende lover og forskrifter.

4. Innkjøp

Offentlige virksomheter er underlagt lov om offentlige anskaffelser. I tillegg kan arbeidsplassen ha fastsatt egne retningslinjer for innkjøp som går ut over lovens krav. Bioingeniører plikter å følge de regler for innkjøp som gjelder hos arbeidsgiver.

Valg av leverandør skal foretas etter objektive vurderinger. Eventuelle relasjoner mellom ansatte hos kunde og leverandør må ikke påvirke beslutninger ved anskaffelser.

Innkjøpsprosesser skal preges av åpenhet, og bioingeniører må forsikre seg om at de opptrer slik at det ikke kan oppstå tvil om deres uavhengighet.

Sanksjonsbestemmelser

Overtredelser av Helsepersonelloven vil kunne rammes av lovens sanksjonsbestemmelser. Statens helsetilsyn og Helsetilsynet i fylket skal føre tilsyn med landets helsetjenester og helsepersonell. I alvorlige tilfeller kan helsepersonell få autorisasjonen tilbakekalt og/eller bli straffet. I tillegg kan straffelovens korrupsjonsbestemmelser brukes.

Yrkesetisk råd skal vurdere brudd på Retningslinjene for bioingeniørers samhandling med leverandører av produkter og tjenester og foreslå eventuelle sanksjoner for fagstyret.

Referanser

¹ Lov om helsepersonell § 9: <http://www.lovdatab.no/all/tl-19990702-064-002.html#9>

² Forskrift om begrensninger i helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse i tjenesten: <http://www.lovdatab.no/for/sf/ho/ho-20050829-0941.html>

³ Straffeloven § 276 a-c: <http://www.lovdatab.no/all/tl-19020522-010-030.html#276>

⁴ Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter: <http://www.lovdatab.no/all/nl-19990716-069.html>

⁵ Yrkesetiske retningslinjer for bioingeniører:
http://www.nito.no/templates/Page_11653.aspx

⁶ NITOs etiske retningslinjer: http://www.nito.no/templates/Page_11242.aspx

⁷ Lov om behandling av etikk og redelighet i forskning: <http://www.lovdatab.no/all/tl-20060630-056-0.html>